МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

“ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ”
(для бакалаврів, спеціалістів)

Київ 2007

Підготовлено професором кафедри обліку і аудиту *М. Ф. Базасем*
і викладачем *І. В. Тропіною*

Затверджено на засіданні кафедри обліку і аудиту
(протокол № 10 від 13.03.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Базась М. Ф., Тропіна І. В. Навчальна програма дисципліни "Організація і методика аудиту" (для бакалаврів, спеціалістів). — К.: МАУП, 2007. — 30 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни "Організація і методика аудиту", вказівки до виконання контрольної роботи, варіанти контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2007

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма дисципліни — це нормативний документ, що є складовою державного стандарту освіти.

Аудит являє собою прикладну (функціональну) економічну дисципліну, вивченням якої завершується процес підготовки фахівців з бухгалтерського обліку і аудиту та інших економічних спеціальностей. За нинішніх ринкових економічних умов (у бізнесі) за допомогою аудиту реалізується одна з найважливіших функцій управління, а саме — незалежного фінансового контролю (експертизи), що здійснюється відповідними фахівцями (аудиторами), рівень кваліфікації яких має бути підтверджено сертифікатом аудитора.

Мета вивчення дисципліни "Організація і методика аудиту" — оволодіння знаннями, набуття практичних навичок проведення аудиту (незалежної перевірки фінансової звітності) та виконання інших видів аудиторських послуг (супутніх аудиту робіт).

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- оволодіння професійною термінологією аудиторської діяльності (аудиторською мовою);
- засвоєння теоретичних основ функціонування аудиту як інституту незалежної фінансової експертизи;
- набуття практичних навичок з організації і планування аудиту, виконання комплексу окремих аудиторських процедур.

Студентам необхідно ретельно вивчити теоретичні основи аудиторської діяльності за допомогою одного або кількох з рекомендованих підручників і навчальних посібників (як вітчизняних, так і зарубіжних), звернувши особливу увагу на місце та роль аудиту (аудиторської діяльності) в ринковій економічній системі.

У зв'язку з тим, що аудит є формою незалежної фінансової експертизи, його функціонування здійснюється на основі норм цивільного права на відміну від адміністративного контролю (державного фінансового контролю), що функціонує на основі норм адміністративного права.

Вся організація навчального процесу повинна стимулювати студентів навчатися сумлінно і систематично.

Відповідно до вимог навчального процесу в МАУП існує система поточного і підсумкового контролю для об'єктивної оцінки і перевірки рівня якісного засвоєння знань студентами.

Поточний контроль знань здійснюється протягом семестру за такими напрямами:

- систематичність і активність роботи студента на семінарських і практичних заняттях;
- оцінювання виконання завдань для самостійного опрацювання.

Ступінь засвоєння курсу в цілому здійснюється шляхом підсумкового контролю (складанню заліку чи іспиту).

Допуск до заліку чи екзаменів отримують студенти, які не мали пропусків занять і незадовільних оцінок під час поточного контролю знань протягом семестру або перездали свою заборгованість.

Іспит проводиться усно або письмово, екзаменаційні білети затверджуються кафедрою.

Оволодіння аудиторськими знаннями стає продуктивнішим, якщо студенти вивчили не тільки теоретичні основи таких дисциплін, як теорія бухгалтерського обліку, теорія фінансів, фінансовий та внутрішньогосподарський (управлінський) облік, фінанси підприємств, економічний аналіз та інші, а й набули практичних навичок економічної роботи.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
	Змістовий модуль І. Основні аспекти організації аудиторської діяльності в Україні та процесу аудиторської перевірки
1	Роль аудиту в системі господарського контролю
2	Сутність аудиту, його мета, основні завдання
3	Методика, організація та нормативне регулювання аудиторської діяльності в Україні
4	Організація контрольно-аудиторського процесу
5	Методика і організація надання аудиторських послуг
6	Оцінка суттєвості і ризику під час аудиторської діяльності

1	2
7	Організація аудиторської перевірки та аудиторські процедури
8	Документальне оформлення аудиту
	Змістовий модуль ІІ. Методологія аудиту основних фінансово-господарських операцій
9	Організація і методика аудиту законності та дотримання статутних вимог підприємства
10	Організація і методика аудиторської перевірки стану обліку, звітності та внутрішньогосподарського контролю
11	Організація і методика аудиту операцій з основними коштами і нематеріальними активами, аудит приватизації та оренди спільних і акціонерних підприємств і корпорацій
12	Організація і методика аудиту капіталу, цінних паперів та ефективності зовнішньоекономічних операцій у підприємницькій діяльності
13	Організація і методика аудиторського контролю інвестиційної діяльності
14	Організація і методика аудиту обліку операцій з коштами
15	Організація і методика аудиту розрахункових і кредитних операцій
16	Організація і методика аудиту операцій з матеріально-виробничими запасами
17	Організація і методика аудиту розрахунків з оплати праці
18	Організація і методика аудиту витрат виробництва і обігу та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг)
19	Організація і методика аудиту доходів і результатів фінансово-господарської діяльності
20	Організація і методика аудиту загальнодержавних податків, зборів та обов'язкових платежів
Разом годин: 135	

ЗМІСТ
дисципліни
“ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ”

Змістовий модуль І. Основні аспекти організації аудиторської діяльності в Україні та процесу аудиторської перевірки

Тема 1. Роль аудиту в системі господарського контролю

Роль і функції незалежного контролю в умовах ринкової економіки, його економічна обумовленість. Виникнення та розвиток аудиту у системі фінансово-господарського контролю. Основні користувачі аудиторської інформації. Роль аудиту в забезпеченні стабільності і надійності економічного розвитку. Державно-фінансовий контроль, ревізія й аудит; їх завдання. Аудит як форма контролю. Зв’язок аудиту з іншими формами економічного контролю. Історія розвитку аудиту як професійної сфери діяльності. Особливості розвитку аудиту у Великобританії, США, Франції. Вищі державні контрольні органи у розвинених зарубіжних країнах. Виникнення та становлення вітчизняного аудиту. Основні етапи розвитку аудиту в Україні.

Література [1; 2; 6; 10; 11; 13; 19–26]

Тема 2. Сутність аудиту, його мета, основні завдання

Сутність аудиту, його мета, основні завдання. Предмет, об’єкт і суб’єкт аудиту.

Принципи, метод і методичні прийоми аудиторського контролю.

Види і класифікація аудиту: аудит зовнішній і внутрішній; загальний, інвестиційний, страховий і банківський; бухгалтерської звітності, на відповідність, операційний (управлінський); первинний і повторний; обов’язковий та ініціативний. Послуги, що супроводжують аудит, їх класифікація. Аналітичні процедури в аудиті. Відмінність аудиту від інших систем контролю.

Література [1; 2; 6; 10; 11; 13–19; 31; 49; 52; 56]

Тема 3. Методика, організація та нормативне регулювання аудиторської діяльності в Україні

Організація аудиторської діяльності, її законодавче забезпечення. Аудиторська палата України. Порядок її створення і повноваження.

Система нормативного регулювання аудиторської діяльності. Управління аудиторською діяльністю в Україні. Професійна підготовка й атестація, сертифікація аудиторів. Умови і порядок видачі сертифікатів. Порядок продовження дії сертифіката.

Економічні суб'єкти, що підлягають аудиту. Обов'язки, права та відповідальність аудитора. Права й обов'язки суб'єктів, що перевіряються.

Аудит як вид підприємницької діяльності. Організаційно-правові форми аудиторських організацій. Організаційна структура аудиторської фірми. Організація контролю за якістю аудиторських перевірок. Аудиторський процес. Стадії аудиторського процесу. Визначення стратегії та головних питань аудиторської перевірки, ступеня довіри попереднім перевіркам, внутрішньому аудиту.

Література [1–3; 6; 7; 9–11; 13–19]

Тема 4. Організація контрольно-аудиторського процесу

Місце і роль внутрішнього контролю й аудиту в системі керування підприємством. Організаційна структура внутрішнього контролю. Відображення процедур контролю в положеннях про підрозділи і посадових інструкціях. Документообіг і контрольне середовище. Основні контрольні процедури, їх роль у забезпеченні вірогідності звітності. Методи оцінювання якості внутрішнього контролю й аудиту.

Економічні суб'єкти (клієнти) аудиту, їх вибір. Джерела інформації про клієнта, експрес-аналіз для клієнта, попередні переговори. Мотивація відмовлення від проведення аудиту. Об'єкт аудиторської перевірки. Лист-зобов'язання аудитора, умови його підготовки, форма і зміст.

Обсяг аудиторської перевірки, його визначальні фактори. Методи визначення обсягу аудиторської перевірки, їх визначальні фактори. Оцінка вартості аудиторських послуг. Договір на надання аудиторських послуг, його умови, зміст і оформлення. Відповідальність аудиторських фірм.

Планування аудиту, його призначення і принципи. Розробка попереднього і загального плану аудиту, аудиторської програми та аудиторських процедур. Програма аудиту. Аудит у комп'ютерному середовищі.

Література [1; 2; 4–6; 10; 11; 13–19]

Тема 5. Методика і організація надання аудиторських послуг

Типові напрями аудиторських консультацій. Особливості організації проведення консультаційного аудиту. Порядок оформлення і представлення результатів консультаційного аудиту. Роль консультаційного аудиту в підвищенні ефективності виробництва.

Консультування в різних галузях діяльності. Послуги, сумісні з проведенням обов'язкового аудиту. Послуги, не сумісні з проведенням обов'язкового аудиту.

Основні об'єкти консультацій суб'єктів господарювання: постановка обліку, вироблення облікової і фінансової політики, фінансовий аналіз підприємства, оподатковування, господарські зв'язки, перспективи розвитку. Роль внутрішнього аудитора в аудиторському супроводі. Залучення експертів до аудиторського супроводу.

Література [1; 2; 6; 10; 11; 13–19]

Тема 6. Оцінка суттєвості і ризику під час аудиторської діяльності

Поняття суттєвості, підходи до її визначення і використання в проведенні аудиторських перевірок. Фактори, що впливають на судження про істотність. Дії аудитора при виявленні перекручування бухгалтерської (фінансової) звітності. Поняття ризику та його використання в аудиторській діяльності. Ризик господарської діяльності суб'єкта, що перевіряється. Ризик організації внутрішнього контролю. Ризик не виявлення помилки. Властивий (невід'ємний) ризик. Методи мінімізації аудиторського ризику.

Фактори, що впливають на розмір властивого ризику на рівні фінансової звітності та на рівні показників фінансових звітів і категорій операцій.

Методичні прийоми аудиту (опитування керівництва, спостереження, вибіркова перевірка, аналітичні процедури). Сутність і зміст методичних прийомів і контрольно-аудиторських процедур.

Взаємозв'язок між оцінками властивого ризику і ризику невідповідності внутрішнього контролю.

Література [1; 2; 6; 10; 11; 13–19]

Тема 7. Організація аудиторської перевірки та аудиторські процедури

Робочі документи (файли) аудитора, їх склад, зміст, порядок оформлення, використання і збереження. Зміст постійного і змінного архіву. Методи і порядок збирання інформації.

Аудиторські процедури. Контрольна процедура.

Аудиторська вибірка. Види аудиторських виборок і порядок їх побудови. Обсяг аудиторської вибірки. Помилки і ризик аудиторської вибірки. Оцінка результатів аудиторської вибірки. Репрезентативність вибірки і поширення її результатів.

Шахрайство і помилки в бухгалтерському обліку та звітності, що виявляються в ході аудиторської перевірки, їх види і фактори, що впливають на ступінь ризику перекручувань бухгалтерської звітності. Дії аудитора при виявленні перекручування бухгалтерської звітності.

Поняття помилок, їх види і причини виникнення. Поняття шахрайства.

Класифікація помилок і шахрайства. Аудиторська істина, її пізнання в аудиті.

Аудиторські докази, їх види і класифікація. Зв'язок між доказами. Джерела, методи, методичні прийоми отримання аудиторських доказів. Перевірка первинних документів і облікових регістрів: формальна перевірка дійсності документів, перевірка за істотністю (законності, вірогідності і доцільності операції), рахункова перевірка, зіставлення документів. Умовні події, що збільшують ризик шахрайства.

Методи фактичного контролю: перерахування, інвентаризація, перевірка дотримання правил обліку господарських операцій, аналітичні процедури, лабораторний аналіз, експертна оцінка, контрольне обмірювання, контрольний випуск продукції, спостереження за виконанням операцій, підтвердження, усне опитування, простежування, сканування, тестування, підготовка альтернативного балансу. Відповідальність керівництва та дії аудитора у випадках виявлення помилок і шахрайства.

Література [1; 2; 6; 8; 10–19]

Тема 8. Документальне оформлення аудиту

Документальне оформлення аудиту. Види робочих документів, їх форма і зміст. Конфіденційність робочих документів, забезпечення їх схоронності та зберігання.

Роль аудиторського висновку та інших підсумкових документів в аудиторській перевірці. Загальні вимоги до аудиторського висновку. Структура аудиторського висновку. Види аудиторського висновку. Форми аудиторського висновку. Стандартна форма аудиторського висновку та причини відхилення від неї. Умовно-позитивний аудиторський висновок. Причини складання умовно-позитивного аудиторського висновку, його зміст. Безумовно-позитивний аудиторський висновок. Негативний аудиторський висновок і причини його складання. Відмова від надання аудиторського висновку.

Аналітичні процедури, їх застосування в проведенні аудиторських перевірок. Методи і прийоми економічного аналізу, що застосовуються в аудиті. Експрес-діагностика при укладенні договору. Методи оцінки фінансового стану, кредито- і платоспроможності організації. Використання статистичних методів аналізу в аудиті. Роль факторного аналізу в оцінці вірогідності звітності і прогнозуванні фінансового стану. Роль економічного аналізу в аудиті на відповідність.

Методичні прийоми узагальнення результатів контролю та аудиту. Узагальнення результатів зовнішнього аудиту за національними нормативами України. Оцінка здатності економічного суб'єкта продовжувати свою діяльність. Надання письмової інформації керівництву економічного суб'єкта за результатами аудиту.

Література [1; 2; 6; 10; 11; 13–19]

Змістовий модуль ІІ. Методологія аудиту основних фінансово-господарських операцій

Тема 9. Організація і методика аудиту законності та дотримання статутних вимог підприємства

Перевірка юридичного статусу економічного суб'єкта і права його функціонування. Склад документів, що перевіряються: статут організації, установчий договір, посвідчення про державну реєстрацію в органах статистики, податковій інспекції, позабюджетних фондах, протоколи зборів, документи приватизації, патенти для суб'єктів малого

підприємництва, договори банківських рахунків і внесків, проспекти емісії, накази, розпорядження, внутрішні положення та ін.

Перевірка формування статутного капіталу, його структури, обґрунтованості оцінки внесених цінностей, складу засновників і їхніх внесків, правильності оформлення бухгалтерськими документами і відображення в бухгалтерському обліку.

Перевірка правильності оформлення зміни статутного капіталу, аналіз обґрунтованості такого кроку. Особливості аудиту складового капіталу, статутного капіталу пайового фонду. Перевірка наявності державної реєстрації та ліцензування окремих видів діяльності.

Узагальнення результатів перевірки.

Література [1; 2; 6; 10; 11; 13–19; 43; 45]

Тема 10. Організація і методика аудиторської перевірки стану обліку, звітності та внутрішньогосподарського контролю

Мета і завдання аудиту. Джерела інформації. Нормативні положення, що регулюють організацію бухгалтерського обліку. Оцінка організаційної системи бухгалтерського обліку та її відповідності умовам організації підприємства, керування ним. Аудит системи документації та документообігу. Аудит автоматизації бухгалтерського обліку.

Аналіз і оцінка реалізації облікової політики підприємства. Джерела інформації для проведення аудиту звітності підприємства. Особливості складання та подання фінансових звітів. Методика проведення аудиту фінансової звітності. Узагальнення результатів перевірки.

Література [1; 2; 6; 10; 11; 13–19; 43; 45]

Тема 11. Організація і методика аудиту операцій з основними коштами і нематеріальними активами, аудит приватизації та оренди спільних і акціонерних підприємств і корпорацій

Мета перевірки і джерела інформації. Нормативне регулювання операцій з основними коштами і нематеріальними активами, їх обліком.

Перевірка наявності та операцій з надходження і вибуття основних коштів, їх документального оформлення, відображення в обліках. Перевірка вибуття недоамортизованих об'єктів.

Перевірка правильності оцінки і переоцінки основних коштів, нарахування амортизації обліку проведення капітального і поточного ремонту, вірогідності й ефективності витрат, що з ним пов'язані. Організація і методика індексації основних засобів.

Перевірка наявності нематеріальних активів і операцій з їх руху та амортизації.

Перевірка правильності обліку орендних і лізингових операцій.

Організація і методика фінансової та операційної оренди необоротних активів.

Перевірка правильності оподатковування основних коштів і нематеріальних активів.

Типові порушення в обліку операцій з основними коштами і нематеріальними активами.

Узагальнення результатів перевірки.

Аудиторська (експертна) оцінка вартості об'єктів приватизації та оренди. Особливості методики аудиту діяльності акціонерних товариств і підприємств емітентів.

Література [1; 2; 6; 10; 11; 13–19; 43–45]

Тема 12. Організація і методика аудиту капіталу, цінних паперів та ефективності зовнішньоекономічних операцій у підприємницькій діяльності

Зміст і структура капіталу суб'єкта господарювання, завдання його аудиту. Організація і методика формування та використання капіталу у підприємницькій діяльності. Організація і методика акцій, облігацій, векселів та інших цінних паперів. Організація і методика емісії цінних паперів. Державний контроль і аудит реєстрації цінних паперів. Особливості аудиту зовнішньоекономічної діяльності. Методика аудиторської перевірки відображення зовнішньоекономічної діяльності. Аудит ефективності зовнішньоекономічних операцій.

Література [1; 2; 6; 10; 11; 13–19; 35; 40; 43; 45]

Тема 13. Організація і методика аудиторського контролю інвестиційної діяльності

Інвестиційна діяльність і завдання щодо її контролю. Об'єкти, джерела інформації та методичні прийоми аудиту інвестиційної діяльності. Аудиторська експертиза інвестиційних проектів.

Аудиторський контроль капітальних вкладень, введення об'єктів і виробничих потужностей у дію.

Література [1; 2; 6; 10; 11; 13–19; 32; 33; 43; 45]

Тема 14. Організація і методика аудиту обліку операцій з коштами

Мета перевірки і джерела інформації. Нормативне регулювання грошових операцій. Організація та методика касових операцій і операцій за рахунками у банках. Перевірка правильності документального відображення операції з коштами. Додержання порядку ведення касових операцій з готівкою, цінними паперами, бланками суворої звітності.

Особливості нормативної бази готівково-розрахункових операцій. Внутрішній і зовнішній контроль за дотриманням порядку ведення та операцій з готівкою. Перевірка організації внутрішнього контролю. Організація і методика валютних операцій з наявними коштами, використання їх за цільовим призначенням, повернення в банк невикористаних грошей, дотримання правил і лімітів розрахунків готівкою. Перевірка і підтвердження звітної інформації про наявність і рух коштів. Перевірка операцій з грошовими документами, цінними паперами і бланками строгої звітності. Типові порушення правил ведення операцій з коштами та їх наслідки.

Узагальнення результатів перевірки.

Література [1; 2; 6; 10; 11; 13–19; 41; 43; 45; 48; 51]

Тема 15. Організація і методика аудиту розрахункових і кредитних операцій

Мета перевірки і джерела інформації. Нормативне регулювання ведення й обліку кредитних операцій. Методи перевірки розрахункових взаємин економічного суб'єкта й ефективності його роботи з дебіторською і кредиторською заборгованістю. Аудит розрахунків з постачальниками і підрядниками.

Організація і методика розрахунків з покупцями і замовниками.

Організація і методика розрахунків за претензіями. Перевірка стану претензійної роботи.

Організація і методика розрахунків з підзвітними особами.

Організація і методика довгострокових і короткострокових позик.

Методи перевірки кредитних взаємовідносин економічного суб'єкта.

Аудит короткострокових векселів одержаних.

Аналіз потреби економічного суб'єкта в кредитах, умов одержання, джерел покриття, ефективності використання.

Аудит розрахунків з дочірніми підприємствами, зі спільної діяльності, внутрішньофірмових розрахунків.

Організація і методика розрахунків з бюджетом за видами податків і позабюджетних платежів, перевірка правомірності використання пільг з податків і позабюджетних платежів.

Типові помилки і перекручення в обліку розрахункових і кредитних операцій.

Узагальнення результатів перевірки.

Література [1; 2; 6; 10; 11; 13–19; 36; 43; 45]

Тема 16. Організація і методика аудиту операцій з матеріально-виробничими запасами

Організація аудиту запасів. Ціль перевірки і джерела інформації.

Нормативне регулювання операцій з товарно-матеріальними цінностями та їх обліком.

Організація і методика зберігання виробничих запасів, матеріальних цінностей і товарів, операцій з їх руху, правильності вартісної оцінки, документального оформлення і відображення в обліках.

Аудит складського обліку товарно-матеріальних цінностей.

Особливості перевірки обліку малоцінних предметів і таких, що швидко зношуються, їх зносу.

Організація і методика експортних та імпортних товарних операцій.

Організація і методика правильності оподатковування товарно-матеріальних цінностей.

Організація і методика правильності відображення товарно-матеріальних цінностей у балансі.

Узагальнення результатів перевірки.

Література [1; 2; 6; 10; 11; 13–19; 43; 45]

Тема 17. Організація і методика аудиту розрахунків з оплати праці

Організація і методика системи оплати праці, формування коштів на оплату праці. Джерела інформації.

Трудове законодавство і нормативна база розрахунків з оплати праці та оподатковування фізичних осіб.

Перевірка дотримання законодавства про працю. Перевірка документального оформлення трудових угод.

Перевірка розрахунків з оплати праці зі штатним і позаштатним персоналом підприємства, а також з інших операцій з персоналом і розрахунків з відшкодування матеріальних збитків та операцій позики.

Організація і методика нарахувань на заробітну плату і сплати податків до бюджету і позабюджетних платежів з розрахунків з фізичними особами.

Організація і методика оподаткування доходів персоналу.

Типові помилки і порушення в обліку розрахунків з оплати праці.

Узагальнення результатів перевірки.

Література [1; 2; 6; 10; 11; 13–19; 27–30; 43; 45; 50]

Тема 18. Організація і методика аудиту витрат виробництва і обігу та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг)

Мета перевірки і джерела інформації. Нормативна база обліку витрат на виробництво і витрат обігу. Методи перевірки правильності обліку витрат, що відносяться на собівартість продукції (робіт, послуг). Перевірка правильності калькулювання собівартості обліку витрат на основне, допоміжне і незавершене виробництво. Перевірка обліку внутрішніх виробничих процесів. Перевірка правильності обліку і розподілу загальновиробничих витрат. Перевірка правильності обліку й оцінки незавершеного виробництва. Перевірка обґрунтованості використовуваних методів обліку витрат на виробництво. Перевірка правильності відображення операцій з оподатковування в обліку витрат виробництва і собівартості продукції. Аудит виробничої собівартості продукції. Оцінка ефективності витрат на виробництво. Типові помилки в обліку витрат на виробництво і обчисленні собівартості продукції.

Організація і методика валових витрат у системі оподаткування.

Узагальнення результатів перевірки.

Література [1; 2; 6; 10; 11; 13–19; 43; 45]

Тема 19. Організація і методика аудиту доходів і результатів фінансово-господарської діяльності

Мета перевірки і джерела інформації. Нормативна база організації обліку доходів діяльності.

Методичні прийоми узагальнення результатів контролю й аудиту. Методика узагальнення результатів внутрішнього аудиту фінансово-господарської діяльності підприємства. Мета перевірки і джерела інформації. Особливості бухгалтерського та податкового обліку.

Організація і методика валових доходів у системі оподаткування.

Організація і методика визнання оцінки і класифікації доходів діяльності.

Нормативна база формування і використання прибутку. Організація і методика доходів від операційної діяльності. Організація і методика доходів від неопераційної діяльності.

Організація і методика фінансових та інших доходів, доходів від надзвичайних подій.

Методика аудиту процесу реалізації та визначення фінансового результату від реалізації продукції.

Методика аудиту фінансових результатів і використання прибутку. Аудит прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства, фондів і резервів. Перевірка і підтвердження звіту про прибутки і збитки. Типові помилки в обліку, звітності та оподаткуванні прибутку.

Організація і методика балансу, аудит звіту про фінансові результати, аудит звіту про рух грошових коштів, аудит податкової звітності, аудит статистичної звітності.

Узагальнення результатів перевірки.

Література [1; 2; 6; 10; 11; 13–19; 43; 45; 46]

Тема 20. Організація і методика аудиту загальнодержавних податків, зборів та обов'язкових платежів

Організація і методика оподаткування, податкового обліку і звітності за податком на додану вартість.

Організація і методика нарахування та сплати податку на додану вартість, акцизного збору.

Організація і методика зборів і платежів до бюджету і позабюджетних фондів. Мета перевірки і джерела інформації. Аудит обліку місцевих податків і зборів.

Література [1; 2; 6; 10; 11; 13–19; 34; 37–39; 43; 45; 47]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Мета контрольної роботи — закріпити теоретичні знання з курсу "Організація і методика аудиту", набути навичок роботи з різними джерелами інформації, реферативного викладу матеріалу, що вивчається, вирішення завдань з методики дослідження основних фінансово-господарських операцій при здійчненні аудиторських перевірок.

Контрольну роботу виконують відповідно до навчального плану за одним із наведених варіантів завдань, який студент вибирає за двома останніми цифрами номера своєї залікової книжки згідно з таблицею.

Номери завдань	1	2	3	4	5	...	25
Останні дві цифри номера залікової книжки	01	02	03	04	05	...	25
	26	27	28	29	30	...	50
	51	52	53	54	55	...	75
	76	77	78	79	80	...	00

Номер залікової книжки необхідно вказати на титульній сторінці контрольної роботи. У разі відсутності цих відомостей робота повертається без рецензування.

На початку роботи необхідно навести номер варіанта. Далі потрібно стисло викласти відповіді на питання, роботу необхідно побудувати так, щоб питання разом з відповідями були відокремлені одне від одного.

У ході виконання контрольної роботи з першого та другого питання студенти повинні опрацювати спеціальну наукову літературу, в якій розкривається економічна сутність і загальнотеоретичне уявлення про проблему. Розкриваючи третє питання, опрацьовуються підручники, навчальні посібники, в яких послідовно, систематизовано розкриваються методологія, методика і процедура дослідження основних фінансово-господарських операцій при проведенні аудиту.

Студенти зобов'язані показати як вміння використовувати набуті спеціальні знання з бухгалтерського та управлінського обліку, податкового обліку, фінансів, експертизи, ревізії, економічного аналізу, так і досвід роботи з чинними законодавчими та іншими нормативно-правовими актами України з фінансово-економічних питань.

Контрольна робота має бути розбірливо написана студентом власноручно українською мовою чи набрана на комп'ютері без помилок і виправлень.

Загальний обсяг контрольної роботи, окрім списку використаних літературних джерел і додатків, не повинен перевищувати 15 сторінок.

Робота оформлюється на аркушах білого паперу формату А4. Аркуш контрольної роботи повинен мати поля: ліве, верхнє та нижнє — не менше 20 мм, праве — не менше 10 мм. Всі сторінки повинні бути пронумеровані. Першою сторінкою вважається титульний аркуш, він не нумерується. Загальна нумерація роботи починається з наступної сторінки, на якій ставиться номер "2". Порядковий номер сторінки проставляється у правому верхньому куті без крапки.

Наприкінці роботи необхідно оформити перелік використаних джерел з обов'язковим включенням до нього законодавчих актів, нормативно-інструктивних документів і спеціальної літератури, проставити дату завершення роботи та особистий підпис виконавця.

Після перевірки контрольної роботи викладачем вона отримує оцінку "зараховано" або "не зараховано" (для студентів-заочників).

Для студентів денної форми навчання контрольна робота оцінюється за чотирибальною системою ("відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно").

- Оцінкою "відмінно" оцінюється правильна письмова відповідь на всі завдання.
- Оцінкою "добре" оцінюються неповні відповіді на завдання.
- Оцінкою "задовільно" оцінюється відсутність відповіді на одне із завдань.
- Оцінкою "незадовільно" оцінюється відсутність відповіді на два завдання.

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Поняття аудиту в законодавстві України.
2. Пояснити, виконання яких умов дає право здійснити аудит фінансової звітності.
3. Процедури, які необхідно виконати при аудиті основних засобів, типові помилки їх обліку.

Варіант 2

1. Дати коротку історичну довідку про виникнення незалежного аудиту.
2. Пояснити, виконання яких умов дає право надавати аудиторські послуги. Чи є обов'язковим наявність сертифіката аудитора?
3. Процедури, які необхідно виконати при аудиті нематеріальних активів, типові помилки їх обліку.

Варіант 3

1. Дати перелік і короткий зміст основних видів аудиторських послуг.
2. Порядок організації аудиторської фірми.
3. Процедури, які необхідно виконати при аудиті фінансових інвестицій, типові помилки їх обліку.

Варіант 4

1. Поняття та види обов'язкового аудиту.
2. Принципи професійної етики аудиторів.
3. Процедури, які необхідно виконати при аудиті касових операцій, типові помилки їх обліку.

Варіант 5

1. Права та обов'язки аудитора.
2. Описати методологічні принципи аудиту.
3. Описати процедури, які необхідно виконати при аудиті валютних операцій, типові помилки їх обліку.

Варіант 6

1. Як стати аудитором в Україні?
2. Основні етапи проведення аудиту.
3. Процедури, які необхідно виконати при аудиті дебіторської заборгованості, типові помилки її обліку.

Варіант 7

1. Обмеження (спеціальні вимоги) на проведення аудиту та їх необхідність.
2. Пояснити, що спільного та відмінного в незалежному аудиті та адміністративному контролі.
3. Процедури, які необхідно виконати при аудиті товарних запасів у торгівлі, типові помилки в їх обліку.

Варіант 8

1. Поняття та умови сертифікації аудиторів і реєстрації суб'єктів аудиторської діяльності.
2. Коротко схарактеризувати методичні прийоми аудиту.
3. Процедури, які необхідно виконати при аудиті незавершеного виробництва і готової продукції, типові помилки їх обліку.

Варіант 9

1. Аудиторська палата України, порядок її організації і діяльності.
2. Тести в аудиті, їх види.
3. Скласти програму аудиту капіталу акціонерного товариства.

Варіант 10

1. Аудиторський ризик, його складові та порядок визначення.
2. Дати коротку характеристику Міжнародній федерації бухгалтерів.
3. Скласти програму аудиту праці та її оплати.

Варіант 11

1. Особливості аудиту підприємств малого бізнесу.
2. Навести перелік відомостей, що обов'язково повинні відображатися в договорі здійснення аудиту.
3. Скласти програму аудиту витрат виробництва.

Варіант 12

1. Поняття аудиторських доказів, джерела їх отримання.
2. Дії аудитора в разі виявлення помилок і шахрайства.
3. Скласти програму аудиту доходів.

Варіант 13

1. Як здійснюється оцінка достовірності інформації в аудиті?
2. Вибіркове дослідження в аудиті.
3. Скласти програму аудиту довгострокових зобов'язань.

Варіант 14

1. Дати поняття робочих документів аудитора. Навести приклад їх оформлення.
2. Пояснити принципову різницю в організації діяльності аудиторської фірми і податкової інспекції.
3. Скласти програму аудиту витрат за економічними елементами.

Варіант 15

1. Дати перелік і короткий зміст основних видів аудиту.
2. Дати поняття невпевненості аудитора, навести причини її виникнення, пояснити її вплив на зміст аудиторського висновку.
3. Скласти програму аудиту поточних зобов'язань.

Варіант 16

1. Дати поняття підсумкових документів аудитора. Навести приклад їх оформлення в операційному аудиті.
2. Дати поняття незгоди аудитора, навести причини її виникнення, пояснити її вплив на зміст аудиторського висновку.
3. Скласти програму аудиту собівартості реалізованої продукції.

Варіант 17

1. Безумовно-позитивний аудиторський висновок і можливість його надання аудитором.
2. Як отримати сертифікат аудитора серії АБ?
3. Скласти програму аудиту доходів.

Варіант 18

1. Дати поняття операційного аудиту, описати умови його здійснення.
2. Етичні норми взаємовідносин аудитора з іншими аудиторами.
3. Назвати питання, які є важливими при аудиті розрахунків з учасниками господарських товариств.

Варіант 19

1. Поняття внутрішньогосподарського (управлінського) обліку та внутрішнього аудиту.
2. Особливості професії аудитора, його професійна компетентність.
3. Назвати питання, які є важливими при аудиті розрахунків з Пенсійним фондом.

Варіант 20

1. Методичні прийоми отримання аудиторських доказів.
2. Перелік обов'язків замовника, що повинні бути передбаченими в договорі на проведення аудиту.
3. Процедури, які необхідно виконати при аудиті звіту про рух грошових коштів.

Варіант 21

1. Умовно-позитивний аудиторський висновок, причини його надання аудитором.
2. Особливості методики діяльності внутрішніх аудиторів.
3. Процедури, що їх необхідно виконати при аудиті звіту про власний капітал.

Варіант 22

1. Негативний аудиторський висновок, причини його надання аудитором.
2. Поняття незалежності аудитора, навести причини її порушення.
3. Процедури, які необхідно виконати при аудиті розрахунків з бюджетом із податку на прибуток.

Варіант 23

1. Причини відмови аудитора від надання аудиторського висновку.
2. Як повинна визначатися винагорода за надання аудиторських послуг?
3. Процедури, які необхідно виконати при аудиті розрахунків з бюджетом прибуткового податку.

Варіант 24

1. Поняття конфіденційності в аудиті, навести умови її порушення аудитором.
2. Процедури, що їх необхідно виконати при аудиті вексельних розрахунків.
3. Скласти програму аудиту балансу.

Варіант 25

1. Поняття податкової практики аудитора, навести особливості її здійснення.
2. Процедури, що їх необхідно виконати при аудиті фінансової оренди основних засобів.
3. Скласти програму аудиту звіту про фінансові результати.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття аудиту та його коротка історія.
2. Розвиток аудиту в світі і в Україні.
3. Предмет аудиторської діяльності.
4. Основні види аудиту.
5. Методи проведення аудиторської перевірки.
6. Нормативне забезпечення аудиторської діяльності.
7. Функції Аудиторської палати в Україні.
8. Аудиторська діяльність та її реєстрація.
9. Аудитор і аудиторська фірма, їх права і обов'язки.
10. Сертифікація аудиторів.
11. Кодекс професійної етики аудиторів.
12. Основні принципи проведення аудиту.
13. Склад і основні групи стандартів.
14. Організація діяльності аудиторської фірми.
15. Етапи проведення аудиту.
16. Договір на проведення аудиту.
17. Програма аудиту.
18. Етапи аудиторської перевірки.
19. Поняття аудиторського ризику.
20. Основні види ризику.
21. Методичні прийоми аудиту.
22. Аудиторські докази та їх класифікація.
23. Класифікація аудиторських тестів.
24. Робочі документи аудитора.
25. Вибіркове дослідження в аудиті.
26. Оцінка рівня достовірності інформації в аудиті.
27. Помилки та причини їх виникнення.
28. Шахрайство та його види.
29. Дії аудитора у разі виявлення помилок і шахрайства.
30. Документальне оформлення аудиту.
31. Вимоги до робочих документів.
32. Підсумкові документи аудитора.
33. Аудиторський висновок, його основні елементи.
34. Безумовно-позитивний аудиторський висновок.
35. Умовно-позитивний аудиторський висновок.
36. Негативний аудиторський висновок.

37. Структура аудиторського висновку.
38. Внутрішньогосподарський аудит, його завдання.
39. Організація внутрішньогосподарського контролю й аудиту.
40. Методика діяльності внутрішніх аудиторів.
41. Методи оцінки якості внутрішнього контролю й аудиту.
42. Поняття і види аудиторських послуг.
43. Консультаційні послуги.
44. Аудит у комп'ютерному середовищі.
45. Оцінка ризику ефективності контролю в комп'ютерному середовищі.
46. Незалежний аудит і адміністративний контроль.
47. Застосування комп'ютерних технологій у контрольно-аудиторському процесі.
48. Організація і методика аудиту дотримання статутних вимог підприємства.
49. Організація та процедури аудиту власного капіталу.
50. Організація і методика аудиту документообігу.
51. Організація аудиторської перевірки фінансової звітності.
52. Організація аудиту необоротних активів та його процедури.
53. Організація і методика аудиту фінансових інвестицій.
54. Організація і методика аудиту оренди (лізингу) необоротних активів.
55. Організація і методика аудиту основних засобів.
56. Організація і методика аудиту нематеріальних активів.
57. Організація і методика аудиту кредитних операцій.
58. Організація та процедури аудиту запасів.
59. Організація та процедури аудиту грошових коштів.
60. Основні завдання аудиту готівково-розрахункових операцій.
61. Організація та процедури аудиту дебіторської заборгованості.
62. Організація і методика аудиту касових операцій.
63. Організація і методика аудиту здійснення готівкових розрахунків.
64. Внутрішній і зовнішній контроль за дотриманням порядку ведення операцій з готівкою.
65. Організація і методика аудиту операцій на рахунках у банках.
66. Організація і методика аудиту дебіторської заборгованості.
67. Організація і методика аудиту зовнішньоекономічної діяльності.
68. Організація і методика аудиту валютних операцій.

69. Організація і методика аудиту витрат діяльності.
70. Організація і методика аудиту праці та її оплати.
71. Організація і методика аудиту нарахувань на заробітну плату.
72. Організація і методика аудиту оподаткування доходів персоналу.
73. Організація і методика аудиту витрат операційної діяльності.
74. Організація і методика аудиту обліку витрат виробництва.
75. Організація і методика аудиту калькулювання собівартості.
76. Організація і методика аудиту валових витрат у системі оподаткування.
77. Організація і методика аудиту доходів діяльності.
78. Організація і методика аудиту фінансових результатів.
79. Організація і методика аудиту валових доходів у системі оподаткування.
80. Організація й процедури аудиту довгострокових і поточних зобов'язань.
81. Організація і методика аудиту звіту про фінансові результати.
82. Розмежування між фінансовим і податковим обліком.
83. Організація і методика аудиту податкової звітності.
84. Організація і методика аудиту звіту про рух грошових коштів.
85. Організація і методика аудиту оподаткування і звітності податку на додану вартість.
86. Організація і методика аудиту нарахування та сплати податку на додану вартість.
87. Організація і методика аудиту податкової звітності з податку на прибуток.
88. Організація і методика аудиту податкової звітності із соціального страхування.
89. Організація і методика аудиту обліку місцевих податків і зборів.
90. Організація і методика аудиту зборів і платежів до позабюджетних фондів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Аудит.* Методика документування / Ред. І. І. Пилипенко — К.: Інформ.-видав. центр Держкомстату України, 2003. — 457 с.

2. *Організація* і методика проведення аудиту: Навч.-практ. посіб. / В. В. Сопко, Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило та ін. — К.: Професіонал, 2004. — 624 с.
3. *Камышанов П. И.* Аудит: стандарты и практика. — М.: Джангар, 2002. — 376 с.
4. *Івахненков С. В.* Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навч. посіб. — К.: Знання-Прес, 2003. — 349 с.
5. *Информационные* технологии в экономике / Ред. Ю. Ф. Симионов. — Ростов н/Д: Феникс, 2003. — 352 с.
6. *Дорош Н. І.* Аудит: методологія і організація: Монографія. — К.: Знання, 2001. — 402 с.
7. *Даньків Й. Я.* Стандартизація обліку і аудиту: Навч. посіб. / Й. Я. Даньків, М. Р. Лучко, М. Я. Остап'юк. — К.: Знання, 2004. — 310 с.
8. *Білик М. Д.* Організація і методика аудиту сільськогосподарських підприємств: Підручник. — К.: КНЕУ, 2003. — 628 с.
9. *Бодюк А. В.* Методологічні й нормативно-правові аспекти аудиту підприємницької діяльності: Монографія. — К.: Кондор, 2005. — 356 с.
10. *Бондар М. І.* Аудит в АПК: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2003. — 188 с.
11. *Бондаренко Н. О.* Аудит суб'єктів підприємницької діяльності: Навч. посіб. / Н. О. Бондаренко, В. Д. Понікаров, С. М. Попова. — К.: ЦНЛ, 2004. — 300 с.
12. *Гаманкова О. О.* Облік і аудит у страхових організаціях: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2004. — 183 с.
13. *Давидов Г. М.* Аудит: Підручник. — К.: Знання, 2004. — 511 с.
14. *Кадуріна Л. О.* Основи аудиту: Навч. посіб. — К.: Слово, 2003. — 184 с.
15. *Крупченко Е. А.* Аудит: Учебник / Е. А. Крупченко, О. И. Замыцкова. — 3-е изд., доп. и перераб. — Ростов н/Д: Феникс, 2005. — 320 с.
16. *Кулаковська Л. П.* Основи аудиту: Навч. посіб. / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча. — 2-ге вид., переробл. і допов. — К.: Каравела; Львів: Новий Світ-2000, 2002. — 504 с.
17. *Усач Б. Ф.* Аудит: Навч. посіб. — 3-тє вид., переробл. і допов. — К.: Знання, 2004. — 231 с.

18. *Бутинець Ф. Ф.* Облік і аудит в Україні // Вісн. Житомир. держ. технол. ун-ту. — 2004. — № 1(27). — С. 3–12.
19. *Аудит*: теорія і практика: Навч. посіб. / А. Г. Загородній та ін. — 2-ге вид., переробл. і допов. — Львів: Львів. політехніка, 2004. — 456 с.

Додаткова

20. *Цивільно-процесуальний* кодекс України. — К.: Школа, 2002.
21. *Господарсько-процесуальний* кодекс України. — К.: Школа, 2002.
22. *Господарський* кодекс України від 16.01.03 № 436-IV. — К.: Школа, 2003.
23. *Кримінальний* кодекс України від 05.04.01 № 2341-III.
24. *Кримінально-процесуальний* кодекс України. — К.: Школа, 2002.
25. *Кодекс* України про адміністративні правопорушення. — К.: Школа, 2003.
26. *Митний* кодекс України від 11.07.02.
27. *Кодекс* законів про працю України.
28. *Закон* України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, яке спричинило втрату працездатності" // Урядовий кур'єр. — 1999. — 17 листоп.
29. *Закон* України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття" // Урядовий кур'єр. — 2000. — 19 квіт.
30. *Закон* України "Про податок з доходів фізичних осіб" від 22.05.03 № 889-IV із змін. від 27.11.03.
31. *Закон* України "Про аудиторську діяльність України" від 12.04.93 № 3125.
32. *Закон* України "Про інвестиційну діяльність" від 18.09.91 № 1560-XII.
33. *Закон* України "Про інститути спільного інвестування (пайові і корпоративні інвестиційні фонди)" від 15.03.01 № 2299-III.
34. *Закон* України "Про державну податкову службу в Україні" від 05.02.98 № 83/98-ВР.
35. *Закон* УРСР "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16.04.91 № 959-XII.
36. *Закон* України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 № 2121-III.

37. *Закон* України “Про порядок погашення зобов’язань платників податків перед бюджетами і державними цільовими фондами” від 21.12.2000 № 2181-III.
38. *Закон* України “Про внесення змін до Закону України” “Про оподаткування прибутку підприємств” від 24.12.02 № 349-IV.
39. *Закон* України “Про внесення змін до Закону України “Про податок на додану вартість”” від 24.12.02 № 346-IV.
40. *Закон* УРСР “Про цінні папери і фондову біржу” від 18.06.91 № 1201-XII.
41. *Закон* України “Про внесення змін у Закон України “Про підприємства в Україні”” від 04.02.98 № 72/98-ВР.
42. *Закон* України “Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті” від 23.09.94 № 185/94-ВР.
43. *Положення* Мінфіну України “Про документальне забезпечення записів у Бухгалтерському обліку” від 24.05.95 № 88.
44. *Постанова* Кабінету Міністрів України “Про затвердження порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей” від 22.01.96 № 116.
45. *Положення* (стандарти) бухгалтерського обліку. — Мінфін України, накази 1999–2003 рр.
46. *Наказ* Мінфіну України від 24.02.2000 № 37 “Питання складання фінансової звітності”.
47. *Наказ* Мінфіну України від 01.07.97 № 141 “Інструкція з бухгалтерського обліку податку на додану вартість”.
48. *Постанова* Національного банку України від 19.02.01 № 72 “Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні”.
49. *Лист* Національного банку України від 29.12.99 № 43-311/4026 “Щодо проведення аудиторської перевірки відповідно до МСБО”.
50. *Лист* Національного банку України від 23.10.98 № 25-011/1690-7722 “Про збір на обов’язкове державне пенсійне страхування”.
51. *Постанова* Національного банку України від 25.04.2000 № 168 “Про внесення змін до Правил здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку України” .
52. *Лист* Державної податкової адміністрації України від 18.07.01 № 4750/6/15-1116 “Про витрати на проведення аудита”.

53. *Роз'яснення* Аудиторської палати України з питань застосування положень Закону України "Про аудиторську діяльність" та "Національних нормативів аудиту в практиці незалежного аудиту". Затв. 10.03.2000 р.
54. *Положення* Аудиторської палати України "Про реєстр суб'єктів аудиторської діяльності". Затв. 31.10.2000 р.
55. *Положення* Аудиторської палати України від 19.11.02 № 116 "Про сертифікації аудиторів".

ЗМІСТ

Пояснювальна записка 3
Тематичний план дисципліни
“Організація і методика аудиту” 4
Зміст дисципліни
“Організація і методика аудиту” 6
Вказівки до виконання контрольної роботи 17
Варіанти контрольних робіт 18
Питання для самоконтролю 23
Список літератури 25

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп’ютерне верстання *О. Л. Лапшина*

Зам. № ВКЦ-3112

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП